

Eurooppalaisten yritysneuvostojen uudet säännöt

Katsaus direktiiviin 2009/38/EY

Sosiaalinen Eurooppa

Euroopan komissio

Eurooppalaisten yritysneuvostojen tehtävä

Eurooppalaiset yritysneuvostot ovat yrityksen eurooppalaisia työntekijöitä edustavia elimiä. Niiden avulla hallinto tiedottaa työntekijöille ja kuulee heitä ylikansallisesti liiketoiminnan edistymisestä ja kaikista heihin mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä päätöksistä.

Direktiivillä 94/45/EY otettiin käyttöön oikeus perustaa eurooppalaisia yritysneuvostoja yrityksissä tai yritysryhmissä, joilla on vähintään tuhat työntekijää Euroopan unionissa ja muissa Euroopan talousalueen maissa (Islanti, Liechtenstein ja Norja) ja vähintään kahdessa eri jäsenvaltiossa kussakin vähintään 150 työntekijää. Noin 970 eurooppalaista yritysneuvostoa edustaa yli 15:tä miljoonaa työntekijää ja edistää sosiaalista vuoropuhelua ja muutoksiin varautumista ylikansallisissa yrityksissä.

Entistä enemmän ja entistä tehokkaampia eurooppalaisia yritysneuvostoja

Eurooppalaisten yritysneuvostojen oikeusperusta on peräisin vuodelta 1994, ja sitä on mukautettava lainsäädännön, talouden ja yhteiskunnan kehitykseen ja selkeytettävä. Euroopan työmarkkinaosapuolten kuulemisen ja vaikutustenarvioinnin tekemisen jälkeen komissio antoi vuonna 2008 ehdotuksen direktiivin uudelleenlaatimisesta. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät vuonna 2009 tämän uuden direktiivin, johon pääasiassa Euroopan työmarkkinaosapuolet olivat ehdottaneet joitakin muutoksia.

Nykyisen oikeusperustan nojalla direktiivin 2009/38/EY uudelleenlaaditulla toisinnolla pyritään erityisesti varmistamaan työntekijöiden ylikansallista tiedottamista ja kuulemista koskevat oikeudet, edistämään uusien eurooppalaisten yritysneuvostojen luomista ja takaamaan niiden perustamisen ja toiminnan oikeusvarmuus.

Eurooppalaisten yritysneuvostojen perustaminen

Uudet säännöt direktiivissä 2009/38/EY

Tarvittavan tiedon tarjoaminen: Keskushallinto ja paikallisjohto ovat vastuussa niiden tietojen tarjoamisesta, joiden nojalla voidaan aloittaa neuvottelut uuden eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta.

Erityisen neuvotteluryhmän perustaminen: Erityinen neuvotteluryhmä edustaa työntekijöitä eurooppalaista yritysneuvostoa koskevan sopimuksen tekemiseen tähtäävissä neuvotteluissa, ja siinä on yksi edustaja jäsenvaltion työntekijöiden kymmenen prosentin osuutta kohden. Sillä on oikeus kokoontua yksin ennen kaikkia keskushallinnon kanssa järjestettäviä kokouksia ja niiden jälkeen.

Työmarkkinaosapuolten asema: Toimivaltaisille Euroopan tasoisille työntekijä- ja työnantajajärjestöille on ilmoitettava neuvottelujen aloittamisesta, jotta ne voivat seurata uusien eurooppalaisten yritysneuvostojen perustamista ja edistää parhaita käytäntöjä (katso yhteyspisteet). Työntekijäjärjestöt kuuluvat myös niiden asiantuntijoiden joukkoon, joilta erityinen neuvotteluryhmä voi pyytää apua neuvotteluissa.

Sopimuksen sisältö: Eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevassa sopimuksessa olisi otettava huomioon työntekijöiden edustuksen tasapaino yritysneuvostossa ja säädettävä järjestelyistä sen mukauttamiseksi.

Varmistussäännöt: Toissijaisissa määräyksissä, joita sovelletaan, mikäli sopimusta ei ole, erotetaan toisistaan alat, joilla edellytetään tiedottamista, ja alat, joilla edellytetään kuulemista, ja tarjotaan mahdollisuus saada perusteltu vastaus kaikkiin esitettyihin lausuntoihin. Rajoitettuun komiteaan kuuluu enintään viisi jäsentä, ja sillä on oltava mahdollisuudet harjoittaa toimintaansa säännöllisesti, jotta sen asema voi olla entistä merkityksellisempi.

Eurooppalaisten yritysneuvostojen toiminta

Direktiivin 2009/38/EY uudet puitteet

Yleisperiaate: Työntekijöiden tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritellään ja pannaan täytäntöön siten, että varmistetaan niiden tehokas vaikutus ja tehdään mahdolliseksi tehokas päätöksenteko yrityksessä.

Eurooppalaisten yritysneuvostojen ylikansallinen toimivalta: Eurooppalaisten yritysneuvostojen toimivaltaan kuuluvat ylikansalliset kysymykset. Ylikansallisina pidetään kysymyksiä, jotka koskevat koko yhteisönlaajuista yritystä tai yhteisönlaajuista yritysryhmää taikka vähintään kahta eri jäsenvaltiossa sijaitsevaa yrityksen tai ryhmän liikettä tai yritystä. Tekijöitä, jotka voidaan ottaa huomioon määritettäessä, onko kysymys ”ylikansallinen”, ovat kyseessä olevien jäsenvaltioiden määrä, siihen liittyvän johdon taso tai kysymysten tärkeys eurooppalaisille työntekijöille niiden mahdollisten vaikutusten laajuuden vuoksi.

Suhde kansallisiin elimiin: Eurooppalaisten yritysneuvostojen tiedottaminen ja kuuleminen nivelletään työntekijöiden kansallisten edustuselinten tiedottamiseen ja kuulemiseen. Tämän tavoitteen saavuttamista koskevat tavat päätetään sopimuksella. Mikäli niistä ei päätetä, sekä yhteisön että kansallisen tason kuulemiset on taattava rakenneuudistuksessa.

Työntekijöiden edustajien asema ja valmiudet

Yhteinen edustus: Eurooppalaisen yritysneuvoston jäsenillä on oltava tarvittavat valmiudet käyttää direktiivistä johtuvia oikeuksia, jotta he voivat edustaa yhdessä työntekijöiden etuja. He ilmoittavat työntekijöille eurooppalaisen yritysneuvoston puitteissa täytäntöönpannun tiedotus- ja kuulemismenettelyn tuloksista.

Koulutus: Työntekijöiden edustajille tarjotaan koulutusta ilman palkanmenetystä.

Tiedottamista ja kuulemista koskevat käsitteet

Tiedottamisella tarkoitetaan sitä, että työnantaja toimittaa työntekijöiden edustajille tiedot, jotta näillä on mahdollisuus perehtyä käsiteltävään asiaan ja tarkastella sitä; tiedottaminen tapahtuu asianmukaisena ajankohtana, asianmukaisin tavoin ja sisällöltään asianmukaisena, jotta työntekijöiden edustajat voivat arvioida mahdolliset vaikutukset perusteellisesti ja tarvittaessa valmistella kuulemiset yhteisönlajuisen yrityksen tai yritysryhmän toimivaltaisen elimen kanssa.

Kuulemisella tarkoitetaan vuoropuhelua ja näkemystenvaihtoa työntekijöiden edustajien ja keskushallinnon tai muun asianmukaisen yritysjohton tason välillä sellaisena ajankohtana, sellaisin tavoin ja sisällöltään sellaisena, että työntekijöiden edustajat pystyvät kuulemisen aiheena olevista ehdotetuista toimista annettujen tietojen pohjalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta johdon vastuuta, antamaan kohtuullisessa ajassa lausunnon, joka voidaan ottaa huomioon yhteisönlajuisessa yrityksessä tai yritysryhmässä.

Mukauttamista koskeva lauseke

Kun yrityksen tai yritysryhmän rakenteessa tapahtuu esimerkiksi sulautumisen vuoksi merkittäviä muutoksia, eurooppalaisia yritysneuvostoja olisi mukautettava. Tällainen mukauttaminen on tehtävä sovellettavan sopimuksen tai sovellettavien sopimusten määräysten mukaisesti, tai jos se ei ole mahdollista ja jos työntekijät niin pyytävät, sellaisen uutta sopimusta koskevan neuvottelumenettelyn mukaisesti, johon on otettava mukaan olemassa olevien eurooppalaisten yritysneuvostojen jäsenet. Nämä eurooppalaiset yritysneuvostot jatkavat toimintaansa, mahdollisesti mukautetulla tavalla, kunnes uusi sopimus on tehty. Tätä lauseketta (direktiivin 2009/38/EY 13 artikla) sovelletaan kaikkiin tilanteisiin.

Aikataulu

Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi 2009/38/EY osaksi kansallista lainsäädäntöään 6. kesäkuuta 2011 mennessä. Kyseisenä päivämääränä nykyinen direktiivi 94/45/EY (sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/74/EY ja direktiivillä 2006/109/EY) kumotaan ja korvataan direktiivillä 2009/38/EY.

Kumottuja direktiivejä koskevat kansalliset täytäntöönpanotoimet kuitenkin säilytetään 6. kesäkuuta 2011 jälkeen kattamaan tapaukset, joihin ei sovelleta direktiivillä 2009/38/EY käyttöön otettuja uusia velvoitteita.

Vuoden 2009 kesäkuun ja vuoden 2011 kesäkuun välisenä aikana allekirjoitetut tai tarkistettut eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevat sopimukset

Direktiivillä 2009/38/EY säädetään kahden vuoden mahdollisuudesta, jonka nojalla direktiivistä 2009/38/EY johtuvat uudet velvoitteet eivät koske yrityksiä, joissa uusien eurooppalaisten yritysneuvostojen perustamista koskevat sopimukset on allekirjoitettu tai sopimusta on tarkistettu 5. päivän kesäkuuta 2009 ja 5. päivän kesäkuuta 2011 välillä.

Uudet puitteet vuoden 2011 kesäkuusta alkaen

Eurooppalaiset yritysneuvostot perustetaan ja ne toimivat 6. kesäkuuta 2011 alkaen direktiivin 2009/38/EY uudelleenlaaditun toisinnon puitteissa sen jäsenvaltioita koskevien täytäntöönpanosäännösten nojalla.

Yritystason neuvottelut

Uuden eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisprosessi käynnistyy kahden maan sadan työntekijän pyynnöstä tai työnantajan aloitteesta. Kunkin eurooppalaisen yritysneuvoston kokoonpano ja toiminta mukautetaan yrityksen konkreettiseen tilanteeseen mukana olevien maiden työntekijöiden edustajien ja hallinnon välisen sopimuksen nojalla. Toissijaisia määräyksiä sovelletaan vain, jos tällaista sopimusta ei ole.

Eurooppalaisten yritysneuvostojen menestymiselle on ollut alusta alkaen olennaista ensisijainen asema, joka on annettu yrityksissä neuvotellulle yritysneuvostojen perustamista ja toimintaa koskevalle mallille. Tämä mekanismi ei muutu.

Jatkuvuus

Uudessa direktiivissä ei ole yleistä velvoitetta neuvotella uudelleen eurooppalaisten yritysneuvostojen perustamista koskevia sopimuksia. Ensimmäisestä direktiivistä alkaen on lisäksi kannustettu siihen, että eurooppalaisia yritysneuvostoja perustetaan aikaisin, ennen oikeudellisia määräyksiä. Uudesta direktiivistä johtuvat velvoitteet eivät koske niitä yrityksiä, joissa oli voimassa koko henkilöstön ylikansallista tiedottamista ja kuulemista koskevia sopimuksia, kun direktiivi tuli ensimmäisen kerran voimaan vuonna 1996. Sama koskee direktiivin ulottamista koskemaan Yhdistynyttä kuningaskuntaa vuonna 1999. Kyseisten sopimusten jatkuvuus varmistetaan direktiivillä 2009/38/EY.

Lisätietoja

Eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä 6 päivänä toukokuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/38/EY (EUVL L 122, 16.5.2009, s. 28) teksti ja lisätietoja on saatavilla Euroopan komission työlaainsäädäntöä koskevalla sivulla (<http://ec.europa.eu/labour Law>).

Edistäminen ja rahoittaminen

Euroopan unioni pyrkii tukemaan tiedottamista ja työmarkkinaosapuoliin liittyvien parhaiden käytäntöjen edistämistä rahoittamalla etenkin käytäntöjen vaihtamiseen tähtäviä hankkeita erityisen budjettikohdan (04.03.03.03: Yritysten edustajille tiedottaminen, heidän kuulemisensa ja osallistumisensa) nojalla. Sille on osoitettu 7,5 miljoonaa euroa vuodeksi 2011.

Yhteyspisteet

Euroopan komissio: Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto, työlaainsäädäntö;
1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË,
sähköposti: EMPL-LABOUR-LAW@ec.europa.eu

European Trade Union Confederation
(Euroopan ammatillinen yhteistyöjärjestö), European Works Councils, Boulevard Roi Albert II 5,
1210 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË,
sähköposti: ewc@etuc.org

BusinessEurope, Social affairs, European Works Council,
Avenue de Cortenbergh 168, 1000 Bruxelles/Brussel,
BELGIQUE/BELGIË,
sähköposti: ewc@businesseurope.eu

Julkaisuautoimisto

Kannen kuvat: © *Belga Pictures*

© Euroopan unioni, 2011 —
Valokuvien käytön tai jäljentämisen osalta lupaa on anottava suoraan tekijänoikeuksien omistajilta.

Printed in Luxembourg